

Ranní pláč ve školce

Začátek docházky do školky bývá pro většinu dětí náročný a každé se s ním vyrovnává svým způsobem.

Otázka:

Do naší třídy nastoupila letos v září čtyřletá holčička. Ráno v šatně při loučení pláče, ale ne moc, spíše jen tak poňukává. Ve školce vůbec nekomunikuje, ani s dětmi, ani se mnou. Nepromluví na nikoho jiného než na maminku, která ji ráno vodí do školky, a na starší sestru, která ji po obědě vyzvedává. Ptali jsme se maminky, jak to je doma, a prý tam nic takového nepozorují. Její maminka také uvedla, že malá doma o školce vypráví, říká, co jsme dělali, jaké písničky jsme zpívali, ale tady jsme ji ještě neslyšeli promluvit.

Odpověď:

Začátek docházky do školky bývá pro většinu dětí náročný a každé se s ním vyrovnává svým způsobem. V praxi každodenně vidíte mnoho individuálních stylů, jak se děti přizpůsobují pro ně tak významné změně, jako je pravidelné loučení se s domovem, separace od maminky a pobývání v novém prostředí, s cizími dospělými a dětmi. Pro dítě jde o velmi důležitý přechod do nové životní etapy, která na něj klade ne zcela snadné vývojové nároky a výzvy. Děti jsou přirozeně konzervativní a často nerady opouštějí své „vyhřáté pelíšky“ u maminky, již známé hračky, prostředí, vztahy (nejen děti, i my dospělí s tím často máme potíže). Aby mohlo dítě udělat nový vývojový krok vpřed, vlastně celou řadu drobných krůčků, velká část dětí se nejprve potřebuje stáhnout do sebe, ke svým vnitřním zdrojům, mnohdy lehce zregredují, couvnou vývojově zpět a pak poskočí dopředu. Takže mezi časté projevy dětí, jak s novou vývojovou výzvou, tj. školkou, zacházejí, patří dočasně právě: větší přilnutí k mamince a závislost na ní, větší plačtivost nebo agresivita, krok zpět v hygieně, stolování, běžných rituálech, snížení míry samostatnosti, větší pasivita, omezení komunikace apod.

Obvykle má dítě již své „osvědčené“ způsoby, jak se vyrovnává se změnami, zátěžovými situacemi, ke kterým má sklony a ve větší nebo menší míře se projevují v takových situacích obdobně. To souvisí s povahou dítěte, domácí atmosférou, výchovou... Zmíněnou perspektivou se můžeme podívat i na vaši čtyřletou holčičku - její způsob zacházení s touto pro ni náročnou situací je stahování se do izolace, omezení komunikace v novém prostředí. To je nutné na jednu stranu respektovat jako její osobitý způsob, jak se chrání, dělá pro sebe něco důležitého, co jí pomáhá „přežít“ v situaci, která je pro ni náročná. Na druhou stranu určitě stojí za to zkoušet komunikaci navazovat, nevzdávat se. Holčička potřebuje zjistit, že školka je místo příjemné, zajímavé a hlavně bezpečné. Jakýkoli větší tlak na ni by mohl zvyšovat její možný strach z nového prostředí, případně vzdor nebo zlobu, které prožívá. Co se v ní děje, se můžeme jen domnívat. Má smysl zkoušet jí průběžně nabízet aktivity, hračky s nabídkou, že se může zúčastnit, hrát si, když bude chtít. Je také vhodné nahlas popisovat, co se děje, co vidíte: „Vidím, že tu sedíš sama a hraješ si s panenkou, češeš jí vlásky. Když bys chtěla, můžeme je česat spolu a pak ji uložit do postýlky. Když budeš chtít, stačí, když kývneš hlavou. Vypadá to, že se ti moc mluvit nechce, to nevádí, i tak se tu můžeš mít dobře.“ Pokud mají pedagogové kapacitu, mohou sledovat, o co holčička alespoň jemně projevuje zájem - jaké hračky, podněty, co pozvedne její zvědavost, sledovat její reakce a s tím, co ji zaujme, za

ní přijít i osobně, nabídnout jí to opět s výslovnou možností toho, že se může a nemusí zapojit.

Důležitou informací určitě je, že doma o školce vypráví. Znamená to tedy, že podněty ve školce moc dobře vnímá, zajímají ji, pamatuje si je a chce je s rodinou sdílet. To je dobrá zpráva. Tento můstek přes rodinu můžete více využít. Více se například vyptávat maminky, co doma dívka říkala, co ji zaujalo, co si pamatovala, a na to pak ve školce navázat. To, že ona nemluví, není důvod pro to, abyste vy nemluvily na ni. Oslovujte ji, nabízejte jí, mluvte na ni a zároveň respektujte, že mlčí, výslovně jí to dovolujte. V tomto ohledu hodně funguje tzv. paradoxní teorie změny - čím více tlačíme na změnu, tím menší je šance, že nastane. Pokud přijmeme situaci takovou, jaká je, vytváříme největší prostor pro možnou změnu. To je mé hlavní doporučení pro vás, milí předškolní pedagogové. Zachovat trpělivost s jedinečnými způsoby, jak si děti zvykají na školku, a věřit, že brzy zjistí, jak je u vás a s vámi dobře.